श्रीभगवानुवाच
The Blessed Lord said,
śrī-bhagavān uvāca

भूय एव महाबाहो
O Arjuna, once again
bhūya eva mahā-bāho

शृणु मे परमं वचः
listen to My highest teaching.
śṛṇu me paramaṁ vacaḥ

यत्तेऽहं प्रीयमाणाय
Because you are dear, unto you I
yat te ’haṁ prīyamāṇāya

वक्ष्यामि हितकाम्यया
will teach what is helpful.
vakṣyāmi hita-kāmyayā 10.1

न मे विदुः सुरगणाः
The gods do not know My
na me viduḥ sura-gaṇāḥ

प्रभवं न महर्षयः
origin, nor do the great sages.
prabhavaṁ na maharṣayaḥ

अहमादिर्हि देवानां
Indeed, I am the source of those gods
aham ādir hi devānāṁ

महर्षीणां च सर्वशः
and all the great sages.
maharṣīṇāṁ ca sarvaśaḥ 10.2

यो मामजमनादिं च
Knowing Me as the unborn, eternal,
yo mām ajam anādiṁ ca

वेत्ति लोकमहेश्वरम्
Lord of the world,
vetti loka-maheśvaram

असम्मूढः स मर्त्येषु
one is free from delusion. Among mortals
asammūḍhaḥ sa martyeṣu

सर्वपापैः प्रमुच्यते
he is free from all sins.
sarva-pāpaiḥ pramucyate 10.3

बुद्धिर्ज्ञानमसम्मोहः
Intelligence, wisdom, freedom from delusion,
buddhir jñānam asammohaḥ

क्षमा सत्यं दमः शमः
patience, truth, self-control, tranquility,
kṣamā satyaṁ damaḥ śamaḥ

सुखं दुःखं भवोऽभावो
happiness, suffering, birth, death,
sukhaṁ duḥkhaṁ bhavo ’bhāvo

भयं चाभयमेव च
fear, fearlessness,
bhayaṁ cābhayam eva ca 10.4

अहिंसा समता तुष्टिस्
Harmlessness, impartiality, contentment,
ahiṁsā samatā tuṣṭis

तपो दानं यशोऽयशः
austerity, charity, fame, infamy,
tapo dānaṁ yaśo ’yaśaḥ

भवन्ति भावा भूतानां
for beings, these attributes arise
bhavanti bhāvā bhūtānāṁ

मत्त एव पृथग्विधाः
from Me alone, variously.
matta eva pṛthag-vidhāḥ 10.5

महर्षयः सप्त पूर्वे
The first seven great sages
maharṣayaḥ sapta pūrve

चत्वारो मनवस्तथा
and the four progenitors
catvāro manavas tathā

मद्भावा मानसा जाता
were born from My mind.
mad-bhāvā mānasā jātā

येषां लोक इमाः प्रजाः
All people arose from them.
yeṣāṁ loka imāḥ prajāḥ 10.6

एतां विभूतिं योगं च
My glory and power –
etāṁ vibhūtiṁ yogaṁ ca

मम यो वेत्ति तत्त्वतः
one who knows truly
mama yo vetti tattvataḥ

सोऽविकम्पेन योगेन
with steadfast yoga,
so ’vikampena yogena

युज्यते नात्र संशयः
is certainly endowed.
yujyate nātra saṁśayaḥ 10.7

अहं सर्वस्य प्रभवो
I am the origin of all.
ahaṁ sarvasya prabhavo

मत्तः सर्वं प्रवर्तते
From Me, everything arose.
mattaḥ sarvaṁ pravartate

इति मत्वा भजन्ते मां
Knowing this, people worship Me
iti matvā bhajante māṁ

बुधा भावसमन्विताः
being wise and devoted.
budhā bhāva-samanvitāḥ 10.8

मच्चित्ता मद्गतप्राणा
Thinking of Me, living for Me,
mac-cittā mad-gata-prāṇā

बोधयन्तः परस्परम्
teaching one another,
bodhayantaḥ parasparam

कथयन्तश्च मां नित्यं
always talking about Me,
kathayantaś ca māṁ nityaṁ

तुष्यन्ति च रमन्ति च
they are content and joyful.
tuṣyanti ca ramanti ca 10.9

तेषां सततयुक्तानां
Unto those who are steadfast,
teṣāṁ satata-yuktānāṁ

भजतां प्रीतिपूर्वकम्
worshiping with love,
bhajatāṁ prīti-pūrvakam

ददामि बुद्धियोगं तं
I give them wisdom
dadāmi buddhi-yogaṁ taṁ

येन मामुपयान्ति ते
through which they come to Me.
yena mām upayānti te 10.10

तेषामेवानुकम्पार्थम्
Out of compassion,
teṣām evānukampārtham

अहमज्ञानजं तमः
the darkness of ignorance
aham ajñānajaṁ tamaḥ

नाशयाम्यात्मभावस्थो
I remove, dwelling within
nāśayāmy ātma-bhāvastho

ज्ञानदीपेन भास्वता
as the shining lamp of knowledge.
jñāna-dīpena bhāsvatā 10.11

अर्जुन उवाच
Arjuna said,
arjuna uvāca

परं ब्रह्म परं धाम
Supreme brahman, supreme abode,
paraṁ brahma paraṁ dhāma

पवित्रं परमं भवान्
and supreme purifier are You,
pavitraṁ paramaṁ bhavān

पुरुषं शाश्वतं दिव्यम्
the eternal divine being,
puruṣaṁ śāśvataṁ divyam

आदिदेवमजं विभुम्
foremost God, unborn and all-pervasive.
ādi-devam ajaṁ vibhum 10.12

आहुस्त्वामृषयः सर्वे
Thus all the sages describe You,
āhus tvām ṛṣayaḥ sarve

देवर्षिर्नारदस्तथा
also divine sages like Narada,
devarṣir nāradas tathā

असितो देवलो व्यासः
Asita, Devala, and Vyasa.
asito devalo vyāsaḥ

स्वयं चैव ब्रवीषि मे
You, too, describe Yourself to me.
svayaṁ caiva bravīṣi me 10.13

सर्वमेतद् ऋतं मन्ये
All this I accept as true,
sarvam etad ṛtaṁ manye

यन्मां वदसि केशव
as You have told me, O Krishna.
yan māṁ vadasi keśava

न हि ते भगवन् व्यक्तिं
O Lord, Your manifestation
na hi te bhagavan vyaktiṁ

विदुर्देवा न दानवाः
not even gods and demons know.
vidur devā na dānavāḥ 10.14

स्वयमेवात्मनात्मानं
You alone, by Yourself, truly
svayam evātmanātmānaṁ

वेत्थ त्वं पुरुषोत्तम
know Yourself, O Lord,
vettha tvaṁ puruṣottama

भूतभावन भूतेश
Creator, Lord of creatures,
bhūta-bhāvana bhūteśa

देवदेव जगत्पते
God of gods and Lord of the world.
deva-deva jagat-pate 10.15

वक्तुमर्हस्यशेषेण
Please completely describe
vaktum arhasy aśeṣeṇa

दिव्या ह्यात्मविभूतयः
Your divine glories.
divyā hy ātma-vibhūtayaḥ

याभिर्विभूतिभिर्लोकान्
With those glories, the worlds
yābhir vibhūtibhir lokān

इमांस्त्वं व्याप्य तिष्ठसि
You pervade and abide therein.
imāṁs tvaṁ vyāpya tiṣṭhasi 10.16

कथं विद्यामहं योगिंस्
O great yogi, how can I know
kathaṁ vidyām ahaṁ yogiṁs

त्वां सदा परिचिन्तयन्
You and always think about You?
tvāṁ sadā paricintayan

केषु केषु च भावेषु
In which forms
keṣu keṣu ca bhāveṣu

चिन्त्योऽसि भगवन्मया
should I contemplate on You, O Lord?
cintyo ’si bhagavan mayā 10.17

विस्तरेणात्मनो योगं
The extent of Your power
vistareṇātmano yogaṁ

विभूतिं च जनार्दन
and glory, O Krishna,
vibhūtiṁ ca janārdana

भूयः कथय तृप्तिर्हि
tell me again, because
bhūyaḥ kathaya tṛptir hi

शृण्वतो नास्ति मेऽमृतम्
I am not yet satisfied hearing this.
śṛṇvato nāsti me ’mṛtam 10.18

श्रीभगवानुवाच
The Blessed Lord said,
śrī-bhagavān uvāca

हन्त ते कथयिष्यामि
Dear one, I will tell you
hanta te kathayiṣyāmi

दिव्या ह्यात्मविभूतयः
My divine glories,
divyā hy ātma-vibhūtayaḥ

प्राधान्यतः कुरुश्रेष्ठ
but only the most prominent
prādhānyataḥ kuru-śreṣṭha

नास्त्यन्तो विस्तरस्य मे
because My extent is limitless.
nāsty anto vistarasya me 10.19

अहमात्मा गुडाकेश
O Arjuna, I am the Self
aham ātmā guḍākeśa

सर्वभूताशयस्थितः
abiding in all beings.
sarva-bhūtāśaya-sthitaḥ

अहमादिश्च मध्यं च
I am the beginning, middle,
aham ādiś ca madhyaṁ ca

भूतानामन्त एव च
and end of all beings.
bhūtānām anta eva ca 10.20

आदित्यानामहं विष्णुर्
Among Adityas, I am Vishnu.
ādityānām ahaṁ viṣṇur

ज्योतिषां रविरंशुमान्
Among lights, I am the shining sun.
jyotiṣāṁ ravir aṁśumān

मरीचिर्मरुतामस्मि
Among Maruts, I am Marici.
marīcir marutām asmi

नक्षत्राणामहं शशी
Among stars, I am the moon.
nakṣatrāṇām ahaṁ śaśī 10.21

वेदानां सामवेदोऽस्मि
Among Vedas, I am the Sama.
vedānāṁ sāma-vedo ’smi

देवानामस्मि वासवः
Among gods, I am the Vasus.
devānām asmi vāsavaḥ

इन्द्रियाणां मनश्चास्मि
Among senses, I am the mind.
indriyāṇāṁ manaś cāsmi

भूतानामस्मि चेतना
Among creatures, I am awareness.
bhūtānām asmi cetanā 10.22

रुद्राणां शङ्करश्चास्मि
Among Rudras, I am Shiva.
rudrāṇāṁ śaṅkaraś cāsmi

वित्तेशो यक्षरक्षसाम्
Among spirits, I am the god of wealth.
vitteśo yakṣa-rakṣasām

वसूनां पावकश्चास्मि
Among Vasus, I am Pavaka.
vasūnāṁ pāvakaś cāsmi

मेरुः शिखरिणामहम्
Among mountains, I am Meru.
meruḥ śikhariṇām aham 10.23

पुरोधसां च मुख्यं मां
Among priests, as the chief,
purodhasāṁ ca mukhyaṁ māṁ

विद्धि पार्थ बृहस्पतिम्
Brihaspati, know Me, O Arjuna.
viddhi pārtha bṛhaspatim

सेनानीनामहं स्कन्दः
Among warriors, I am Skanda.
senānīnām ahaṁ skandaḥ

सरसामस्मि सागरः
Among waters, I am the sea.
sarasām asmi sāgaraḥ 10.24

महर्षीणां भृगुर् अहं
Among great sages, I am Bhrigu.
maharṣīṇāṁ bhṛgur ahaṁ

गिरामस्म्येकमक्षरम्
Among words, I am the syllable om.
girām asmy ekam akṣaram

यज्ञानां जपयज्ञोऽस्मि
Among sacrifices, I am japa.
yajñānāṁ japa-yajño ’smi

स्थावराणां हिमालयः
Among the unmoving, I am the Himalayas.
sthāvarāṇāṁ himālayaḥ 10.25

अश्वत्थः सर्ववृक्षाणां **Among all trees, I am the Ashvattha.** aśvatthaḥ sarva-vṛkṣāṇāṁ देवर्षीणां च नारदः **Among divine sages, I am Narada.** devarṣīṇāṁ ca nāradaḥ गन्धर्वाणां चित्ररथः **Among Gandharvas, I am Citraratha.** gandharvāṇāṁ citrarathaḥ सिद्धानां कपिलो मुनिः **Among siddhas, I am the sage Kapila.** siddhānāṁ kapilo muniḥ 10.26	उच्चैःश्रवसमश्वानां **Among horses, as Uccaishravas,** uccaiḥśravasam aśvānāṁ विद्धि माममृतोद्भवम् **born of the sea, know Me.** viddhi mām amṛtodbhavam ऐरावतं गजेन्द्राणां **Among great elephants, I am Airavata.** airāvataṁ gajendrāṇāṁ नराणां च नराधिपम् **Among men, I am king.** narāṇāṁ ca narādhipam 10.27
आयुधानामहं वज्रं **Among weapons, I am the thunderbolt.** āyudhānām ahaṁ vajraṁ धेनूनामस्मि कामधुक् **Among cows, I am the wish-fulfilling cow.** dhenūnām asmi kāmadhuk प्रजनश्चास्मि कन्दर्पः **Among procreators, I am Kandarpa.** prajanaś cāsmi kandarpaḥ सर्पाणामस्मि वासुकिः **Among snakes, I am Vasuki.** sarpāṇām asmi vāsukiḥ 10.28	अनन्तश्चास्मि नागानां **Among serpents, I am Ananta.** anantaś cāsmi nāgānāṁ वरुणो यादसामहम् **Among waters, I am Varuna.** varuṇo yādasām aham पितॄणामर्यमा चास्मि **Among ancestors, I am Aryama.** pitṝṇām aryamā cāsmi यमः संयमतामहम् **Among conquerers, I am Yama.** yamaḥ saṁyamatām aham 10.29

प्रह्लादश्चास्मि दैत्यानां
Among Daityas, I am Prahlada.
prahlādaś cāsmi daityānāṁ

कालः कलयतामहम्
Among measures, I am time.
kālaḥ kalayatām aham

मृगाणां च मृगेन्द्रोऽहं
Among animals, I am the lion.
mṛgāṇāṁ ca mṛgendro ’haṁ

वैनतेयश्च पक्षिणाम्
Among birds, I am Garuda.
vainateyaś ca pakṣiṇām 10.30

पवनः पवतामस्मि
Among purifiers, I am the wind.
pavanaḥ pavatām asmi

रामः शस्त्रभृतामहम्
Among weapon-bearers, I am Rama.
rāmaḥ śastra-bhṛtām aham

झषाणां मकरश्चास्मि
Among fish, I am the crocodile.
jhaṣāṇāṁ makaraś cāsmi

स्रोतसामस्मि जाह्नवी
Among rivers, I am the Ganga.
srotasām asmi jāhnavī 10.31

सर्गाणामादिरन्तश्च
Creation's beginning, end,
sargāṇām ādir antaś ca

मध्यं चैवाहमर्जुन
and middle am I, O Arjuna.
madhyaṁ caivāham arjuna

अध्यात्मविद्या विद्यानां
Among teachings, I am Self-knowledge.
adhyātma-vidyā vidyānāṁ

वादः प्रवदतामहम्
Among disputants, I am speech.
vādaḥ pravadatām aham 10.32

अक्षराणां अकारोऽस्मि
Among letters, I am "a".
akṣarāṇāṁ a-kāro ’smi

द्वन्द्वः सामासिकस्य च
Among compound words, I am the dvandva.
dvandvaḥ sāmāsikasya ca

अहमेवाक्षयः कालो
I am undecaying time.
aham evākṣayaḥ kālo

धाताहं विश्वतोमुखः
I am the all-knowing creator.
dhātāhaṁ viśvato-mukhaḥ 10.33

मृत्युः सर्वहरश्चाहम्
I am death, destroyer of all.
mṛtyuḥ sarva-haraś cāham

उद्भवश्च भविष्यताम्
I am birth for future beings.
udbhavaś ca bhaviṣyatām

कीर्तिः श्रीर्वाक् च नारीणां
Among the feminine, I am fame, wealth, speech,
kīrtiḥ śrīr vāk ca nārīṇāṁ

स्मृतिर्मेधा धृतिः क्षमा
memory, intelligence, courage and patience.
smṛtir medhā dhṛtiḥ kṣamā 10.34

बृहत्साम तथा साम्नां
Among hymns, I am the Brihat Saman.
bṛhat-sāma tathā sāmnāṁ

गायत्री छन्दसामहम्
Among poetic meters, I am the Gayatri.
gāyatrī chandasām aham

मासानां मार्गशीर्षोऽहम्
Among months, I am Margashirsha.
māsānāṁ mārga-śīrṣo ’ham

ऋतूनां कुसुमाकरः
Among seasons, I am spring.
ṛtūnāṁ kusumākaraḥ 10.35

द्यूतं छलयतामस्मि
Among treacheries, I am gambling.
dyūtaṁ chalayatām asmi

तेजस्तेजस्विनामहम्
I am the brilliance of the bright.
tejas tejasvinām aham

जयोऽस्मि व्यवसायोऽस्मि
I am victory. I am resolve.
jayo ’smi vyavasāyo ’smi

सत्त्वं सत्त्ववतामहम्
I am the goodness of the good.
sattvaṁ sattvavatām aham 10.36

वृष्णीनां वासुदेवोऽस्मि
Among Vrishnis, I am Krishna.
vṛṣṇīnāṁ vāsudevo ’smi

पाण्डवानां धनञ्जयः
Among Pandavas, I am Arjuna.
pāṇḍavānāṁ dhanañjayaḥ

मुनीनामप्यहं व्यासः
Among sages, I am Vyasa.
munīnām apy ahaṁ vyāsaḥ

कवीनामुशना कविः
Among poets, I am Ushana.
kavīnām uśanā kaviḥ 10.37

दण्डो दमयतामस्मि
For wardens, I am punishment.
daṇḍo damayatām asmi

नीतिरस्मि जिगीषताम्
For seekers of victory, I am law.
nītir asmi jigīṣatām

मौनं चैवास्मि गुह्यानां
I am the silence of secrets.
maunaṁ caivāsmi guhyānāṁ

ज्ञानं ज्ञानवतामहम्
I am the wisdom of the wise.
jñānaṁ jñānavatām aham 10.38

यच्चापि सर्वभूतानां
And for all beings,
yac cāpi sarva-bhūtānāṁ

बीजं तदहमर्जुन
I am the seed, O Arjuna.
bījaṁ tad aham arjuna

न तदस्ति विना यत्स्यान्
Without Me, nothing could exist,
na tad asti vinā yat syān

मया भूतं चराचरम्
sentient or insentient.
mayā bhūtaṁ carācaram 10.39

नान्तोऽस्ति मम दिव्यानां
There is no limit to My divine
nānto ’sti mama divyānāṁ

विभूतीनां परन्तप
glories, O Arjuna.
vibhūtīnāṁ parantapa

एष तूद्देशतः प्रोक्तो
This much was told as an example
eṣa tūddeśataḥ prokto

विभूतेर्विस्तरो मया
of My vast glories.
vibhūter vistaro mayā 10.40

यद्यद्विभूतिमत् सत्त्वं
Whatever glories exist,
yad yad vibhūtimat sattvaṁ

श्रीमदूर्जितमेव वा
valuable or powerful...
śrīmad ūrjitam eva vā

तत्तदेवावगच्छ त्वं
...understand that they
tat tad evāvagaccha tvaṁ

मम तेजोऽंशसम्भवम्
arise from a fraction of My splendor.
mama tejo’ṁśa-sambhavam 10.41

अथवा बहुनैतेन
But, of all this elaboration,
athavā bahunaitena

किं ज्ञातेन तवार्जुन
what's the use, O Arjuna?
kiṁ jñātena tavārjuna

विष्टभ्याहमिदं कृत्स्नम्
I established the entire universe
viṣṭabhyāham idaṁ kṛtsnam

एकांशेन स्थितो जगत्
with just a fraction of My glories.
ekāṁśena sthito jagat 10.42